

Lærerveiledning til klasseromsøkt 3

Klasseromsøkt 3: Kartbruk og risikovurdering (60 min)

Forberedelser for lærer

- **Kartoppgaven «Hvor trygg er skoleveien din?»** kan løses på to forskjellige måter:
  - **Fysisk kart (anbefalt):** Lærer må i forkant av timen printe ut et kartutsnitt av området rundt skolen i nok eksemplarer til at elevene kan jobbe i grupper eller individuelt med hvert sitt kart. Anbefalt radius rundt skolen er 500 meter i A3-format.
  - **Google Maps:** Elevene må ha tilgang til læringsbrett eller PC.
- **Kartoppgaven «Klassens sykkelrute»** krever at læreren lager et rutforslag for Praktisk økt 2 i forkant av økta. Lag en rundløype som starter på skolen og ender på skolen. Hvis skolen har flere parallellklasser anbefales det å lage en felles rute for trinnet.
  - Ruten trenger ikke være lang, men bør inneholde elementer fra det elevene har lært i klasserommet, f.eks. kryssing av fotgjengerfelt, hensynsfull sykling på fortau, ulike veier som sykkelfelt/boligområde/gang- og sykkelvei og lignende.
  - Vi anbefaler å ha **dialog med Green Cycling** om løypen i forkant, og at ferdig rutforslag formidles videre til Green Cycling. Det er lagt opp til at instruktørene stopper og stiller en del refleksjonsspørsmål underveis på turen.

Hvordan lage en rute til Praktisk økt 2?

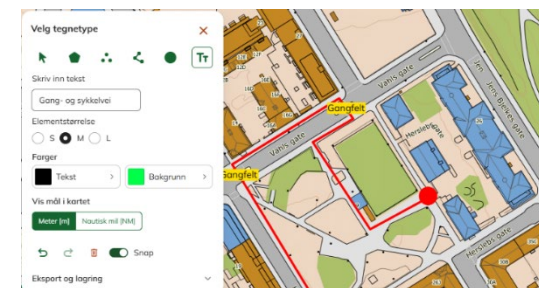
Det kan være nyttig å ha tegnet opp trafikkløypen i forkant av økten. Dette kan gjøres i Norgeskart eller lignende kartløsninger.

Slik fungerer «Norgeskart»

1. Gå inn på norgeskart.no
2. Finn skolen på kartet
3. Velg «Tegne og måle» nederst på siden.
4. Velg «Linjesegmenter», elementstørrelse «M» og «Meter».
5. Tegn opp sykkelruten.
6. Det er også mulig å legge inn tekst og punkter på kartet der man ønsker å gjøre stopp eller være ekstra oppmerksom. Dette kan gjøres felles i klasserommet når man går igjennom ruten.

Eksempel på rute. [Se større bilde.](#)

Eksempel med punkter, tekst og risikovurdering. [Se større bilde](#)

Oppstart

Introfilm – «Hva vil det si å orientere seg?» (5 min)

Gå til neste side: Samtalespørsmål

- ▶ *Hvorfor er det viktig å orientere seg i trafikken?*
  - Svarforslag: Det er viktig å orientere seg i trafikken for å følge med på hva som foregår rundt deg. Da må du tenkte på hva som kan skje, hvor det kan skje og når det kan skje. Det er lurt å bruke blikket godt, slik at du ikke blir overrasket hvis det for eksempel kommer en bil. Det er viktig å orientere seg i trafikken fordi det hjelper oss å unngå ulykker.
- ▶ *Hva betyr det å ha overblikk i trafikken?*
  - Svarforslag: Å ha overblikk i trafikken vil si å vite hva som skjer rundt deg. For å få overblikk bruker du blikket til å se godt rundt deg om det kommer biler eller andre trafikanter, og om de kommer fort, stopper eller svinger. Overblikk hjelper deg til å ta gode og trygge valg.
- ▶ *Hva bør barna på sykkel gjøre i denne situasjonen?*
  - Svarforslag: Barna på sykkel bør senke farten og orientere seg for å se om det kommer biler, og hva som kan være bak buskene. Barna bør vente til det er klart, og vise tydelig hvor de skal, for eksempel ved å rekke ut armen før de svinger. Her har også sykklistene vikeplikt for bilistene, fordi de kommer ut fra en gang- og sykkelvei.

Dagens mål

Gjennomgå dagens mål med elevene.

Mål:

- ▶ Jeg kan orientere meg og vurdere risiko i trafikken.
- ▶ Jeg kan bruke kart til å finne skoleveien min.

Hoveddel

Vurdering av risiko (5–10 min)

Her er det samtalen om risiko og hvordan elevene selv vurderer risiko på bildene som er hensikten. Det er ingen fasit. Det er viktig at elevene selv gir risiko en farge, og at de hører hvordan de andre elevene vurderer risiko i samme bilde. Det er samtalen i klassen som er viktig, og ulike vurderinger av risiko er bra slik at elevene hører at vi opplever risiko forskjellig. Da kan de lære av hverandre og få mulighet til å justere sin egen forståelse av risiko.

Felles i klassen:

- ▶ Vurder risikoen i situasjonene som vises på de to neste sidene ved hjelp av trafikklysmodellen (rød, gul eller grønn risiko).
- ▶ Diskusjonen kan ta utgangspunkt i følgende spørsmål:
  - *Hva kan skje?*
  - *Hvor, når og hvordan?*
  - *Er det rød, gul eller grønn risiko?*

Blindsone (3 min)

Film: «Hva er en blindsone?»

Gå til neste side: Flervalgsoppgave

- Hvilke påstander er riktig om blindsone?
  - a) Lastebilsjåføren sitter høyt oppe og kan se alt rundt lastebilen.
    - Svar: Feil! Lastebilsjåføren ser ikke alt rundt seg på grunn av bilens blindsoner. Dette gjelder særlig for store biler.
  - b) Hvis ikke du kan se sjåføren, er det ikke sikkert sjåføren ser deg.
    - Svar: Riktig! Det kan være at du er i bilens blindsoner der sjåføren ikke kan se deg.
  - c) Du bør forsikre deg om at sjåføren har sett deg før du krysser veien.
    - Svar: Riktig! Forsøk å få blikkontakt og følg med på hvor bilen skal kjøre, før du krysser veien.
  - d) Å befinne seg i sjåførens blindsoner, betyr at sjåføren ikke kan se deg.
    - Svar: Riktig! Hold god avstand til lastebilen, forsøk å få blikkontakt og følg med på hvor bilen skal kjøre.

Valgfrie oppfølgingsspørsmål:

- Hva er en blindsone?
  - Svarforslag: En blindsone er et område rundt kjøretøyet hvor sjåføren ikke kan se. Dette gjelder særlig i større kjøretøy som lastebiler. Syklisten kan hjelpe sjåføren ved å holde god avstand. Legg deg på utsiden av parkerte biler slik at du unngår å kolliderer med bildøren, hvis den går opp.

- Hva bør man tenke på når man sykler i nærheten av lastebiler?
  - Svarforslag: Da bør man tenke på å holde god avstand til lastebilen, forsøke å få blikkontakt og følge med på hvor bilen skal kjøre. Er du usikker, bør du stoppe opp og la lastebilen kjøre først.

Hvor trygg er skoleveien din? (15 min)

I denne oppgaven skal elevene få reflektere over trygghet på egen skolevei. Oppgaven kan løses på forskjellige måter, enten med kartutskrift som elevene kan skrive og tegne på eller digitalt i Google Maps. Oppgaven kan gjøres i grupper eller individuelt.

Alternativ 1: Arbeid med kartutskrift i grupper

- 1) Elevene deles i grupper og får utdelt hvert sitt kart over nærmiljøet rundt skolen i A3-format.
- 2) Elevene får følgende instruksjoner:
  - Finn skolen.
  - Strek opp skoleveiene deres på kartet.
- 3) Elevene skal så vurdere sammen:
  - Er skoleveiene deres trygge?
  - Er det steder med høy risiko rundt skolen og på skoleveien? (Eksempler på dette kan være gangfelt, manglende fortau, dårlig sikt grunnet hekker eller gjerder, mye trafikk etc.).
  - Tegn ring rundt steder på kartet som føles utrygge.
- 4) Lærer kan tilslutt åpne Google Maps på tavla og velge noen elever som viser skoleveien og eventuelt utrygge steder rundt skolen.

Alternativ 2: Individuelt arbeid i Google Maps:

- 1) Vis elevene hvordan man søker opp steder i Google Maps.
- 2) Elevene åpner Google Maps på læringsbrettet eller PC-en sin.
- 3) Elevene får følgende instruksjoner:
  - o Finn skolen.
  - o Finn hjemmet ditt.
  - o Se om du finner skoleveien din.
- 4) Følg punkt 3 og 4 fra Alternativ 1.

Klassens sykkelrute (15 min)

I praktisk økt 2 skal klassen ut på en trafikkløype i nærmiljøet. I denne oppgaven skal klassen bidra til å finne en egnet sykkelrute, og risikovurdere løypa. Dette skal gi elevene trening i å orientere seg og forutse risiko i kryss, ved sikhindringer og andre trafikale situasjoner. De skal reflektere over hva som kan skje, hvor, når og hvordan.

- ▶ Vis elevene løypeforslaget på tavla, gjerne i norgeskart.no eller en annen kartløsning.
- ▶ Dersom du ønsker at elevene skal være med å bestemme noe av ruten, lar du elevene komme med forslag til mulige strekninger. Hvis du har bestemt ruten på forhånd, går du rett til neste punkt.
- ▶ Ta i bruk det elevene har lært om trafikkregler og vurder risiko langs sykkelruten i fellesskap. Bruk gjerne *Street View* i Google Maps til å se på deler av løypa sammen og vurder risikoen ved kryss, utkjørsler, gangfelt eller steder med dårlig sikt, som hekker, garasjer og busker.
  - o Hvilke steder må dere følge ekstra godt med?
  - o Er det rød, gul eller grønn risiko?

Mitt sykkelhefte (10 min)

Anbefalte sider i «Mitt sykkelhefte» til klasseromsøkt 3:

- ▶ Skriv ferdig snakkeboblene
- ▶ Finn feil i trafikken

Grupperegler på sykkelturn (5–10 min)

Forslag til grupperegler for sykkelturen:

- ▶ Sykle én og én, og holde linja
- ▶ Sykle på riktig side av veien
- ▶ Ha god nok avstand til den som sykler foran
- ▶ Stoppe når leder stopper, og bremse opp i god tid
- ▶ Ingen forbikjøring
- ▶ Gi tegn og si høyt at man skal svinge. Se seg til siden før man svinger
- ▶ Sykle sammen som en gruppe

Les også «Sykkelvettregler» på siste side i arbeidsheftet sammen.

Avslutning

Har vi nådd dagens mål?

Elevene viser om de har nådd dagens mål ved å legge hodet ned på pulten og ta tommelen opp/ned/til siden.

- ▶ Jeg kan vurdere risiko i trafikken.
- ▶ Jeg kan bruke kart til å finne skoleveien min.